

να είναι άτσαλη (από το αρχαίο ατάσθαλη: ακάθαρτη).

Κανονικά η μητέρα θηλάζει το παιδί για ένα χρόνο περίπου. Αν είναι κακογαλούσα, δηλ. δεν έχει το αναγκαίο γάλα, προσπαθεί να θεραπεύσει την έλλειψη αυτή

α) Με ξόρκια

β) Με τάταμα στην Παναγία κυρίως, που αναφέρεται με διάφορα ονόματα (Γαλατούσα στο Καμπί και στη Γαλαταριά, Γαλατερούσα στη Λάπηθο τον Παλιόσοφο και τον Καραβά, Γαλακτοτροφούσα στη Δωρά και το Φτερικούδι, Χρυσογαλούσα στην Άλωνα, Γαλακτηνή στη Γιαλούσα κ.τ.λ.) και θεωρείται προστάτιδα των γυναικών που θηλάζουν θρέψη. Στα Κούκλια υπάρχει πέτρα αφιερωμένη στη Γαλαταρκώτισσαν. Εκεί πηγαίνουν οι μητέρες, χωρίς να τις δη κανένας και ανάβουν κεριά για να κατεβά-

σουν γάλα.

γ) Στον Άγιο Αθανάσιο Λεμεσού υπάρχει ο Γεναικόκρεμμος, θράχος με προεξοχές στους μαστούς, από τους οποίους στάζει νερό, με το οποίον χρίουν τους μαστούς τους οι γυναίκες που έχουν πρόβλημα με το γάλα τους. Με κύλισμα ή εντριβές σε πέτρες που θεωρούνται ιερές και θαυματουργές για τις στείρες και γι' αυτές που δεν έχουν γάλα. Επίσης τέτοια πέτρα εκτός αυτών που έχομε αναφέρει υπάρχει στο χωριό Μαθιάτης της επαρχίας Λευκωσίας.

Τα περισσότερα από τα έθιμα που αναφέραμε αποτελούν πια νοσταλγικό παρελθόν. Εκείνοι που τα λειτουργούσαν ζούνε ακόμη και τα νοσταλγούν. Εμείς γυρνάμε σ' αυτά γιατί είναι οι ρίζες μας, που μας δίνουν την ξεχωριστή ταυτότητα μέσα στους άλλους λαούς.

Η ΚΑΛΟΣΥΝΗ 13.2.68

*Πλούτη και δόξες και τιμές
στον κόσμο αυτό θα μείνουν
και σαν πεθάνης άνθρωπε
ξεχάνονται και σβύνουν.*

*Η καλοσύνη μόνο ζή,
η καλοσύνη ανθίζει
και σαν σε θάψουν άνθρωπε
ο τάφους σου μυρίζει.*

*Μιλούν για σένα όταν ζής,
μιλούν και σαν πεθάνεις,
μιλούν οι ξένοι κι' οι δικοί
κι' εχθρούς ποτέ δεν κάνεις.*

*Η καλοσύνη πάντοτε
άνθρωπε σ' εξυψώνει
κι' η καλοσύνη είν' αυτή
που την ψυχή σου σώνει.*

*Είτε καλός, είτε κακός μία μέρα θα πεθάνεις
και πλούτη, δόξες και τιμές μαζί σου δεν θα πάρης,
η καλοσύνη μοναχά οπίσω σου θα μείνη,
η καλοσύνη μοναχά, γιατί ποτέ δεν σβύνει.*

Ανδρέα Παναγίδη